

Lecture on Hoshanah Rabba—YU/OU, Jerusalem, 10/24/05

1. Brief intro on the Halakha source of Hosh Rabba, & then discuss 2 Or 3 (dependg on time) strange images or passages relating to this day.

2. המקור למצות ערבה

סוכה דף מד/א-אתמר רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי חד אמר ערבה יסוד נביאים וחד אמר ערבה מנהג נביאים. **רש"י**--יסוד נביאים הוא - תקנת נביאים אחרונים חגי זכריה ומלאכי, שהיו ממתקני תקנות ישראל באנכנה"ג: **מנהג**- הנהיגו את העם, ולא תקנו להם, ונ"מ דלא בעי ברכה, דליכא למימר וצונו, דאפילו בכלל לא תסור לית. **והגמ' מסיק**: דשקיל חביט חביט ולא בריך קסבר מנהג נביאים הוא. **משמע** שאם מטעם יסוד יש לברך, רק שפוסקים דהוי מנהג. **אולם הרמב"ם** בפיה"מ כ' שמנהג הנביאים הוא שלא לברך.

3. רמ"א או"ח תרס"ד--כתבו הראשונים ז"ל שיש סימן בצל הלבנה בליל הוש"ר מה שיקרה לו ולקרוביו באותה שנה

To this day, there are people who furtively check whether...shadows

But first let me complete the Rema:

ויש מי שכתב שאין לדקדק בזה ... ויותר טוב להיות תמים ולא לחקור עתידות.

המקור לזה הוא מנהגים מוזרים של חסידי אשכנז, הכל מסביב לצל בהוש"ר, והעיקר: אם לא נראה להם צל, או של ראשו או של כולו, זה סימן רע. וסומכים על הפסוק בפרשת המרגלים: אַךְ בָּה' אֵל תִּמְרְדּוּ וְאַתֶּם אֵל תִּירָאוּ אֶת עֵם הָאֲרֶץ כִּי לַחֲמֹנִי הֵם **סר צלם מעליהם** וְה' אֶתְנֶנּוּ אֵל תִּירָאוּ

וכדאי לעקוב אחרי שורשיו של מנהג מוזר זה. ונראה שבעיקר תלוי במלים אלה, הם **סר צלם מעליהם**

4. רמב"ן עה"ת: סר צלם מעליהם- **לשון רש"י**, "מגנם וחזקם, כשרים שבהם מתו. דבר אחר: צלו של מקום סר מעליהם", **ויפה פירש**: אבל יתכן שירמוז הכתוב, למה שנודע כי בליל החותם לא יהיה צל לראש האיש אשר ימות בשנה ההיא, לכך יאמר כבר סר צלם מעליהם שנגזר עליהם מיתה.